

מאת : אגניישקה סאבור

אביב בוורשה

ממש לפני יום השנה למרד גטו ורשה, הקבוצה האמנותית "תנועה ציבורית" מישראל, הציעה פרויקט בשם די פרובוקטיבי: "אביב בוורשה". ב-18 באפריל בערב, יצאה תהלוכה מאומשלגפלץ לכיוון רחוב חלודנה. "טקס" זה הזכיר לכאורה את המסעות המסורתיים של ישראלים צעירים, שעוברים את "שביל הזכרון והגבורה" בוורשה ממש לקראת סיום התיכון, כלומר לפני תחילת שירותם הצבאי, מה שמקנה למסעות האלו אופי תעמולתי-פוליטי. אך תהלוכה זו הייתה אחרת. קודם כל, האמנים הישראלים הזמינו את תושבי ורשה, שבדרך כלל מבודדים מקבוצות ישראליות, להשתתף באירוע (הגיעו 250 איש!). שנית, שטח הגטו לשעבר רכש במהלך התהלוכה משמעויות חדשות. באחת התחנות הוצעה תפילה – מוסלמית. ברחוב זמנהופה הוצגו טקסטים באספרנטו. במקום אחר שרו שירים של מורדי ורשה משנת 1944. ולבסוף, משתתפי האירוע הופרדו לשתי קבוצות באמצעות רצועת פלסטיק משטרתית והתבקשו לבצע בחירות בסוגיות עדכניות ביותר (למשל ישראל והפלשתינאים).

לפרויקט שהופק בוורשה ע"י "תנועה ציבורית" יש משמעות מיוחדת, לא רק (אבל גם) מכיוון שלקחו בה חלק ישראלים ופולנים. חשוב, שתוך הסבת תשומת הלב לקלות בה הפוליטיקה עושה מניפולציות על הזכרון, האמנים מנסים להפוך אותה מחדש לערך חברתי ואזרחי ויודעים לרשום אותה בדיונים על עכשוויות.

ועוד דבר: ההיסטוריה של "שנות פולין" בחו"ל, מוכיחה שהרעיון הזה לא מצליח בכל מקום. אולם שנת פולין בישראל, שבעקביות שמה לה למטרה את פישוט התקשורת בין יוצרים מהדור הצעיר מפולין ומישראל, מביאה תוצאות טובות.